

Ден Сік Кан

orcid.org/0000-0002-2191-4210

доктор політичних наук, професор,
професор кафедри східної культури і літератури
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

ПРИЧИНИ РОЗКОЛУ КОРЕЇ І ЧОМУ КОРЕЯ ДОСІ НЕОБ'ЄДНАНА

Хоча після фактичного розколу Кореї минуло вже багато років, досі об'єктом політичних спекуляцій залишається питання встановлення опіки над Кореєю після її звільнення. Питання про це обговорювалося ще на Каїрській конференції глав США, Великобританії та гомінданівського Китаю в листопаді 1943 р. без участі Радянського Союзу, а потім на Тегеранській та Ялтинській конференціях СРСР приєднався до них. Остаточного на Московській нараді міністрів закордонних справ СРСР, США та Великобританії в грудні 1945 р. термін опіки був встановлений на 5 років за пропозицією СРСР, а головною метою опіки було оголошено створення корейського демократичного уряду. Однак, ідея опіки над Кореєю була сприйнята корейцями неоднозначно. На жаль, холодна війна, що починалася, і жорстке блокове протиборство не дозволили реалізувати ці домовленості.

Але, коли мова йде про відповідальність за розкол Кореї, і на Півночі, і на Півдні одноставно посиляються на «зовнішні сили», тобто перш за все на СРСР і США. Так, це дійсно так, якби не протистояння двох блоків США-СРСР, Корея чільна в 1950-1953 рр, під час корейської війни як мінімум двічі могла об'єднатися в той чи інший бік. Тобто край я була би або комуністичною, або капіталістичною. Цього не сталося через втручання СРСР, США, Китаю.

Однак, не варто забувати про роль в такому результаті політичних еліт, які утворилися на той час у двох частинах Кореї. Тобто, політична еліта Кореї не змогла домовитися чи спробувати знайти компроміс. Як в квітні, так і в червні 1948 р. у Пхеньяні відбулися дві наради за участі видатних діячів національно-визвольного руху. Але, на жаль, досягти консенсусу не вдалося.

Інакше кажучи, нездатність політиків Півночі і Півдня поділити владу і домовитися щодо майбутнього устрою єдиної країни досі залишається головною внутрішньокорейською причиною продовження розколу Кореї і військової напруги на Корейському півострові. Минулі 79 років підтвердили, що інтереси збереження влади нинішніх правлячих еліт і політичної стабільності в обох частинах Кореї переважають і в найближчому майбутньому, схоже, зберуть пріоритет над "деклараціями об'єднання корейців".

Сучасна ситуація на Корейському півострові залишається такою як у 1945 р. – геополітична важливість Корейського півострова не дозволяє корейському народу самостійно вирішувати долю своєї країни, як і раніше, Корея перебуває під впливом і контролем таких країн як США, Китай, Росія. Таким чином через зовнішні та внутрішні причини найближчим часом об'єднання Кореї це марне очікування.

Про сучасну політику США щодо корейської проблеми уже написано досить багато і це тема для окремого висвітлення, тому можна коротко сказати наступне:

Як відомо, після закінчення Другої світової війни для США завданням номер один було встановлення світового панування. США ще в 2002 р. у своїй стратегії національної безпеки першим пунктом позначили намір не допустити появи держави або коаліції держав, які здатні кинути виклик їх гегемонії в світі.

Таким чином з приходом чергової адміністрації, була вона республіканською чи демократичною, фундаментальні цілі зовнішньої політики США не змінюються (Ча, 2009). В Азійсько-Тихоокеанському регіоні, який тепер розширився до Індо-Тихоокеанського, пріоритетом США проголошено збереження їх військової присутності і зміцнення існуючих з часів корейської війни воєнно-політичних альянсів з Японією і Південною Кореєю. Робляться

спроби створення нових стратегічних альянсів США – Японія – Австралія – Індія, які мають антикитайський, а тепер уже і антиросійський напрям.

Що ж стосується ядерної проблеми Корейського півострова, один із найбільш відомих американських експертів з Кореї Віктор Ча пояснював, що головне завдання США на півострові – не денуклеаризація, а поява «єдиної Кореї під егідою РК, яка стане глобальним партнером США у світових справах» (Cha, 2009). У зв'язку з цим у найближчій перспективі США буде проводити жорстку силову політику проти КНДР. Тим паче, враховуючи тісні зв'язки РФ і КНДР.

І все-таки для того, щоб детальніше розібратися в причині про школу і чому дві Кореї досі не тільки не можуть об'єднатися, і нормально співіснувати, необхідно також розглянути сучасну стратегію Росії на Корейському півострові.

У першій половині 90-х років XX ст. Росія підтримувала санкції проти Північної Кореї і тим самим втратила довіру КНДР. Російські політики і аналітики дійшли до висновку, що в результаті такої політики в «корейських справах» Росія втратила інтерес не лише в Пхеньяні, але і в Сеулі, не кажучи вже про Вашингтон і Токіо. Російські аналітики побоюються, що у випадку ліквідації КНДР може утворитися клон НАТО на Сході у складі США – Японія – єдина Корея, і в такому випадку американські війська швидко опиняться на 1360-ти кілометровому кордоні з Китаєм і 17-ти кілометровому кордоні з Росією, і залишаться там, як це сталося в Ірані та Афганістані. На врахування інтересів Росії від США не очікують, тому Росія змінила свою стратегію по відношенню до Корейського півострова. Вона відкрито підтримує КНДР та ігнорує санкції, що діють проти Північної Кореї. При цьому намагається зберегти і дружні відносини з Республікою Корея.

Звісно, фактором, що ускладнює відносини з Південною Кореєю, є розміщення Пентагоном нових ракет середньої дальності в Японії та Південній Кореї. І розміщення системи ППО THAAD в Південній Кореї.

Різке прискорення інтенсифікації відносин РФ – КНДР ускладнило відносини РК – Росія, найближчими роками вони будуть непростими. Події останніх днів, участь північнокорейських військ у війні проти України, передача нових технологічних розробок у галузі ракетно-ядерного озброєння, підводного флоту і розвідувальних супутників направлені проти Республіки Корея, Японії, США. Відповідно Республіка Корея також буде адекватно діяти.

На жаль, справилися найгірші варіанти можливих сценаріїв подальшої ситуації на Корейському півострові. Про це свідчить виступ лідера КНДР в кінці грудня 2019 р. на засіданні ЦК ТПК, який був вкрай жорстким в частині, що стосувалася США. Як і очікувалося, Пхеньян зробив новий «ривок» у розвитку ракетно-ядерного потенціалу, і відповідно світ знаходиться в стані воєнно-політичної кризи.

На думку багатьох спеціалістів, майбутнє Корейського півострова наразі з інваріантного сценарію практично повністю перейшло на моноваріантний сценарій.

Після провалу Ханойського саміту 2019 р. лідер КНДР Кім Чен Ин, як і очікувалося, кардинально переглянув свій підхід до денуклеаризації та модернізації власного ракетно-ядерного потенціалу. Кім Чен Ин сказав, що якщо Вашингтон не змінить політику, спрямовану на придушення КНДР, не зробить серйозних відповідальних кроків, то Пхеньян «підє іншим шляхом» (Кім, 2019).

Необхідно підкреслити, що головною причиною Ханойського провалу, на нашу думку, є те, що США недооцінили пропозицію Пхеньяна і переоцінили бажання Пхеньяна якомога швидше звільнитися від санкцій.

У чому помилка США? Американці вирішили, що санкції працюють, а тому їх потрібно не послабити, а неодмінно зберегти і посилювати. Тому в Ханой США знову висунули максимальну вимогу – «спочатку повна денуклеаризація, а все інше потім».

Подальший розвиток подій показав, що подібні очікування не мали нічого спільного з дійсністю. Серія рішень, прийнятих керівництвом Північної Кореї в 2019–2020 рр., підтверджує, що КНДР не мала ілюзій щодо полегшення санкційного тягаря, і спокійно, без паніки в практичному плані готувала країну не лише до виживання, але і до продовження поступального економічного розвитку, одночасно з цим зберігаючи і покращуючи свій ракетно-ядерний потенціал.

У зв'язку з цим Кім Чен Ін підкреслював: «Нинішня ситуація, що передбачає довгострокову конфронтацію з США, наполегливо вимагає від нас ще більше нарощувати наші внутрішні сили в усіх напрямках, вважаючи затвердженням фактом те, що надалі нам доведеться жити в обстановці санкцій з боку ворожих сил» (ЦТАК, 2020).

Разом з тим, якби Трамп в тому чи іншому вигляді погодився на пропозицію Кім Чен Ина, то це нарешті поклало би початок практичній взаємодії двох країн з ядерної тематики, і могло би привести до реальної угоди, умовно типу рамкової угоди 1994 р., що в свою чергу відкрило би двері для відновлення міжкорейської економічної співпраці тощо.

В результаті ми зараз мали би значно більш сприятливу ситуацію не лише на Корейському півострові, але і у всьому світі. Але цього не сталося, і наразі ми маємо зовсім іншу воєнно-політичну ситуацію не лише в Кореї та ПСА, але і в Україні. В результаті Кім Чен Ін пішов на різке зближення з Росією, і відкрито, ігноруючи санкції, проводить численні випробування ракетного озброєння, запускає розвідувальні супутники, покращує свій підводний флот.

На V засіданні ЦК ТПК 7-го скликання Кім Чен Ін сказав: «Ми перейдемо до шокуючих практичних дій, щоб розрахувати вартість за пережиті до цього часу нашим народом страждання і стримування нашого розвитку» (ЦТАК, 2020).

Говорячи про найближчі плани, Кім Чен Ін підкреслював: «У цих умовах у нас зникли підстави обмежувати себе обов'язками, не зустрічаючи відповідних кроків від візаві», і тому «Скоро, в недалекому майбутньому світ на власні очі побачить нову стратегічну зброю, якою володітиме КНДР» (ЦТАК, 2020).

Таким чином сьогодні ми маємо «новий ривок» у розвитку ракетно-ядерного потенціалу КНДР і відповідно нової воєнно-політичної кризи на Корейському півострові (O'Carroll, 2020).

Окрім того, Кім Чен Ін і у відношенні до РК також заявив, що не вважає можливим об'єднання Кореї за схемою "одна країна, дві системи" і відтепер вважає РК ворогом.

Ну а які наслідки різкого зближення РФ – КНДР?

1. Ігнорування санкцій обома країнами.
 2. Постачання озброєння і боеприпасів в РФ для їх застосування в Україні.
 3. Підписання всеосяжного договору між двома країнами.
 4. Постачання енергоресурсів в КНДР, порушуючи санкції.
 5. Перебування північнокорейських працівників у РФ і КНР.
 6. Передача секретних військових технологій з Росії в Північну Корею.
 7. Пряма участь північнокорейських військових у війні Росії проти України.
- Це результат не чіткого дипломатично, а політичного силового тиску США.

Уже сьогодні багато аналітиків розуміють, що Пхеньян не готовий іти на повну денуклеаризацію і прагне зберегти свій ядерний статус. (Friedman, 2019)

Такі дії, звісно, викличуть відповідні кроки з боку США і їх союзників, що призведе до чергової військово-політичної кризи на Корейському півострові.

Подальші події покажуть які кроки зроблять США, окрім санкцій, яких у КНДР уже і так предостатньо, і які спокійно ігнорують такі країни як Китай, Росія, Індія та Іран. Вибори 2024 р. в США завершилися переконливою перемогою Д. Трампа. Тому світ в очікуванні заходів з боку нової адміністрації США.

Необхідно проаналізувати механізм дії впливу санкцій щодо КНДР і їх наслідки.

Після прийняття РБ ООН у грудні 2017 р. жорсткого санкційного пакету, санкції стали сприйматися як центральний елемент впливу на Північну Корею та найважливіша тема обговорення в дипломатичному процесі. Зафіксовані багаторазові випадки порушення санкцій, що практично зводить їх нанівець, як політичний інструмент. Тим не менш вони мають серйозні економічні та гуманітарні наслідки для КНДР.

Все це змушує керівництво країни розцінювати тих, хто підтримує санкції міжнародних акторів як ворогів та скептично підходити до діалогу зі своїми противниками.

Політика санкцій, як узгоджених у міжнародному форматі через механізм ООН, так і односторонніх а також вторинних, останніми роками стали центральним елементом в інструментарії максимального тиску, який США розглядають як єдиний реальний інструмент повороту ситуації на Корейському півострові на свою користь. Більше того, останнім часом

проблема санкцій стала серйозним предметом дискурсу між великими державами, залученими до корейського конфлікту, що найбільш наочно проявляється в Раді Безпеки ООН. 16 грудня 2019 р. Росія та Китай внесли проект резолюції на розгляд РБ ООН. У ньому було запропоновано ухвалити рішення про пом'якшення санкцій ООН з урахуванням позитивного розвитку ситуації після ініціативних кроків КНДР щодо введення мораторію на ядерні випробування та пуски МБР та інших заходів, спрямованих на обмеження ракетно-ядерної програми, розвитку діалогових процесів, у тому числі між Північчю та Півднем, КНДР та США. Однак ця пропозиція була відхилена прихильниками США.

Це говорить про те, що США її союзники як і раніше вважають, що шкода від санкцій змусить Кім Чен Ина піти на переговори із США.

Однак ефективність механізму санкцій через порушення санкційного режиму не дуже велика. Звичайно режим санкцій негативно впливає на економіку КНДР. Так за даними банку Південної Кореї спад в гірничодобувній промисловості, яка складає 10,6% від ВВП, у 2018 році 17,8%, В обробній промисловості – 9,1%. За оцінками банку Південної Кореї на липень 2019 року економіка КНДР скоротилася на 4,1% (Bank of Korea, 2018).

Санкції також привели до ускладнення соціальних обставин через зростання майнової нерівності та збільшення територіального та професійного дисбалансу. Санкції мали негативний вплив у гуманітарній сфері.

Однак в доповіді Групи експертів РБ ООН за 2019 р. було вказано, що КНДР, Незважаючи на посилення санкцій не тільки не припинила ракетну ядерну програму, але і активізувала її. У доповіді також визначається мала ефективність так званих секторальних санкцій. Крім того заборона легального бізнесу штовхнула КНДР у бізнес нелегальний. Санкції фактично зміцнюють політичний режим Північної Кореї та внутрішньо-політичну стабільність.

У доповіді Групи експертів також говориться про те, що санкції ООН спричинили ненавмисний вплив на гуманітарну ситуацію та операції з надання допомоги населенню КНДР.

У червні 2019 р. Томас Кінтана, спеціальний доповідач ООН з прав людини в Північній Кореї заявив: «На мій погляд, режим санкцій по суті ставить під удар існування населення Північної Кореї» (Maresca, 2019).

Експерти не очікують серйозного пом'якшення санкцій від Вашингтону після приходу до влади Дональда Трампа, особливо на фоні різкого зближення КНДР до Росії і прийняття безпосередньої участі на війні в Україні. Крім того неефективність санкцій ще більш очевидна після відкритого порушення санкцій.

Література

- Cha V. (January 2009) US – Korean Relations: Obama's Korean Inheritance. *Comparative Connections*. URL: <https://cc.pacforum.org/2009/01/obamas-korea-inheritance/> (дата звернення: 11.03.2020).
- Промова Кім Чен Ина на I сесії Верховного народного зібрання 14-го скликання / 13.04.2019
- Інформаційне повідомлення про V засідання ЦК ТПК 7-го скликання / ЦТАК 01.01.2020
- O'Carroll C. (February 18, 2020) Into the future: Where North Korea might be by the year 2040 | NK News. *NK News – North Korea News*. URL: <https://www.nknews.org/2020/02/into-the-future-where-north-korea-might-be-by-the-year-2040/> (дата звернення: 20.02.2020).
- Friedman U. (July 2, 2019) The Day Denuclearization Died. *The Atlantic*. URL: <https://www.theatlantic.com/politics/archive/2019/07/trump-kim-north-korea-denuclearization/593122/> (дата звернення: 05.07.2019).
- Maresca Thomas. (June 21, 2019) U.N. official: Sanctions are harming ordinary North Koreans, should be eased // UPI. URL: https://www.upi.com/Top_News/World-News/2019/06/21/UN-official-Sanctions-are-harming-ordinary-North-Koreans-should-be-eased/3651561107977/
- Korea GDP Report (2018) // Bank of Korea. URL: <https://www.bok.or.kr/portal/main/contents.do?menuNo=200091>

References

- Cha V. (January 2009) US – Korean Relations: Obama's Korean Inheritance. *Comparative Connections*. URL: <https://cc.pacforum.org/2009/01/obamas-korea-inheritance/> (дата звернення: 11.03.2020).
- Promova Kim Chen Yna na I sesiyyi Verkhovnoho narodnoho zibrannya 14-ho sklykannya / 13.04.2019 [in Ukrainian]
- Informatsiyne povidomlennya pro V zasidannya TSK TPK 7-ho sklykannya / TSTAK 01.01.2020 [in Ukrainian]

O'Carroll C. (February 18, 2020) Into the future: Where North Korea might be by the year 2040 | NK News. *NK News – North Korea News*. URL: <https://www.nknews.org/2020/02/into-the-future-where-north-korea-might-be-by-the-year-2040/> (дата звернення: 20.02.2020).

Friedman U. (July 2, 2019) The Day Denuclearization Died. *The Atlantic*. URL: <https://www.theatlantic.com/politics/archive/2019/07/trump-kim-north-korea-denuclearization/593122/> (дата звернення: 05.07.2019).

Maresca Thomas. (June 21, 2019) U.N. official: Sanctions are harming ordinary North Koreans, should be eased // UPI. URL: https://www.upi.com/Top_News/World-News/2019/06/21/UN-official-Sanctions-are-harming-ordinary-North-Koreans-should-be-eased/3651561107977/

Korea GDP Report (2018) // Bank of Korea. URL: <https://www.bok.or.kr/portal/main/contents.do?menuNo=200091>

Анотація

Ден Сік Кан. Причини розколу Кореї і чому Корея досі необ'єднана. – Стаття.

У даній статті йдеться про причини розколу Кореї і про те, чому вона досі не об'єдналася. Про ситуацію на Корейському півострові, про проблеми безпеки і міжнародних відносин через 79 років після фактичного розколу Кореї.

У статті також розглядаються ключові проблеми відносин Росії з КНДР та РК на сучасному етапі. Також розглядається сучасна політика США на Корейському півострові. Розглядається питання про те, чому Корея – одна з небагатьох країн які досі залишаються необ'єднаними. Розглядається також висновок про необхідність вибудовувати нові відносини на Корейському півострові з позиції існуючих політичних реалій, щоб запобігти новому конфлікту та забезпечити стабільний мир на Корейському півострові.

Також у статті розглядається аналіз механізму дії санкцій РБ ООН до Північної Кореї, їх вплив на політичну, економічну та соціальну ситуацію в КНДР. Про неефективність санкцій, які призвели навіть до зближення КНДР і Росії, про те, що на сучасному етапі санкції практично не діють через порушення з боку Росії, Китаю та інших країн.

У зв'язку з тим, що санкції, застосовані проти Північної Кореї малоефективні та різке зближення РФ та Північної Кореї створює реальну загрозу Південній Кореї, треба шукати інші шляхи вирішення проблеми розколу Кореї. Враховуючи встановлення нового світоустрою, виходячи із нової політики президента США Дональда Трампа, Республіці Корея необхідно бути більш самостійною, більш рішучою у запобіганні і вирішенні північнокорейської проблеми. При цьому треба виходити виключно з позиції національних інтересів корейців, а не США. Але при цьому не слід забувати і про подальше укріплення обороноздатності країни, виходячи з нової стратегії союзника – США. Дуже важливим є і питання відносин з Китаєм, тому що Китай є однією з країн, яка може вплинути на вирішення корейської проблеми.

Звичайно, подальша ескалація озброєння, різке зближення РФ і КНДР, блокове протистояння Китаю – США загострили ситуацію на Корейському півострові до крайності. Тому новій адміністрації Дональда Трампа, президенту РК Юн Сок Йолло та новому прем'єр-міністру Японії Сірею Ісібі необхідно знайти новий підхід для вирішення цієї непрості ситуації.

Але ситуація складна з урахуванням непередбаченості стратегії та політики президента США Дональда Трампа. Звичайно, багато в чому залежить від політики США, від відношень США – РК, США – Японія, США – Китай, США – Росія.

Політика Республіки Корея також зміниться в залежності від того буде США розглядати Південну Корею як регіонального партнера чи глобального партнера, як Японію. Але в будь-якому випадку Республіці Корея треба відстояти свої національні інтереси та мати більше свободи у прийнятті рішень політичного, економічного характеру.

Ключові слова: розкол Кореї, опіка над Кореєю, об'єднання, блокове протистояння, ескалація озброєння, різке зближення РФ – КНДР, Рада Безпеки ООН, санкції до КНДР, гуманітарні наслідки санкцій.

Summary

Den Sik Kan. The reasons for the division of Korea and why Korea is still ununited. – Article.

This article discusses the reasons for the division of Korea and why it has not yet reunified. It covers the situation on the Korean Peninsula, security issues, and international relations 79 years after the actual division of Korea. The article also examines the key issues in Russia's relations with the DPRK and the ROK at the present stage. It also considers the current US policy on the Korean Peninsula. The question of why Korea is one of the few countries that remain divided is explored. The article concludes that new relations on the Korean Peninsula must be built based on existing political realities to prevent new conflicts and ensure stable peace on the Korean Peninsula.

The article also analyzes the mechanism of the UN Security Council sanctions against North Korea, their impact on the political, economic, and social situation in the DPRK. It discusses the ineffectiveness of the sanctions, which have even led to closer ties between the DPRK and Russia, and how the sanctions are practically ineffective at the current stage due to violations by Russia, China, and other countries.

Given that the sanctions imposed on North Korea are ineffective and the sharp rapprochement between Russia and North Korea poses a real threat to South Korea, other ways to resolve the problem of the Korean split must be sought. Given the establishment of a new world order, based on the new policy of US President Donald Trump, the Republic of Korea needs to be more independent and more decisive in preventing and resolving the North Korean problem. This should be based solely on the national interests of the Koreans, not the United States. At the same time, one should not forget about further strengthening the country's defense capabilities, based on the new strategy of its ally, the United States. Relations with China are also very important, as China is one of the countries that can influence the resolution of the Korean problem.

Of course, the further escalation of armaments, the sharp rapprochement between Russia and the DPRK, and the bloc confrontation between China and the US have exacerbated the situation on the Korean Peninsula to the extreme. Therefore, the new administration of Donald Trump, ROK President Yoon Suk-yeol, and the new Prime Minister of Japan, Shigeru Ishiba, need to find a new approach to resolving this difficult situation.

But the situation is complicated, given the unpredictability of US President Donald Trump's strategy and policy. Of course, much depends on US policy, on US-RK, US-Japan, US-China, and US-Russia relations.

The Republic of Korea's policy will also change depending on whether the United States considers South Korea a regional partner or a global partner, like Japan. But in any case, the Republic of Korea needs to defend its national interests and have more freedom in making political and economic decisions.

Key words: division of Korea, trusteeship over Korea, reunification, bloc confrontation, escalation of armaments, sharp rapprochement between Russia and the DPRK, UN Security Council, sanctions against the DPRK, humanitarian consequences of sanctions.